

ICF Utrecht, een veilige kerk!

Beleidsplan betreffende het voorkomen van en omgaan met seksueel misbruik

I. Inleiding

De kerk hoort een veilige plaats te zijn. Een schuilplaats die liefde en veiligheid biedt aan alle mensen, jong en oud. Toch is die veiligheid niet vanzelfsprekend. Binnen kerkelijke relaties komt seksueel misbruik voor. Soms overduidelijk, maar soms ook heel subtiel. Bij seksueel misbruik worden macht en vertrouwen misbruikt voor het bevredigen van eigen behoeften, meestal onder druk van geheimhouding. Seksueel misbruik is een lastig onderwerp. Toch willen we binnen ICF Utrecht dit onderwerp bespreekbaar maken. Daarom hebben we ervoor gekozen een beleid 'Veilige Kerk' op te stellen en ons hierdoor duidelijk uit te spreken: in Christus' gemeente is geen plaats voor misbruik, in welke vorm dan ook. We doen dit in samenwerking met het Meldpunt Seksueel Misbruik in Kerkelijke Relaties (www.meldpuntmisbruik.nl).¹ Om zo samen zorg te dragen voor een veilige kerk!

De kerkenraad is verantwoordelijk voor de veiligheid in de gemeente. Zij draagt verantwoordelijkheid voor de aanstelling en de werkwijze van medewerkers en vrijwilligers die zich in de gemeente inzetten. Toch kunnen we niet stellen dat de kerkenraad alleen verantwoordelijk is voor de veiligheid in de gemeente. In feite is veiligheid de verantwoordelijkheid van iedereen. Daarom willen we op onderstaande manieren aandacht geven aan dit onderwerp.

II. Bewustwording

De basis voor dit beleid is bewustwording binnen de gemeente. Bewust zijn van machtsongelijkheid onder gemeenteleden en de effecten daarvan. Machtsverschillen tussen personen met autoriteit en gemeenteleden zoals tussen leiding en deelnemers van het kinder- en jeugdwerk, tussen ouderling en pastorant. Het effect kan zijn dat iemand met meer macht grensoverschrijdend gedrag vertoont waardoor het gevoel van veiligheid wordt aangetast. Dit betekent dat we als ICF Utrecht:

- Erkennen dat dit grensoverschrijdend gedrag ook in de eigen gemeente voor kan komen.
- Bewust zijn dat alle gemeenteleden recht hebben op een veilig gemeente.
- Vasthouden van de aandacht voor het onderwerp: op beleidsniveau regelmatig agenderen van 'veilig jeugdwerk' en 'veilige gemeente'; wat doen we, gaat het goed en wat kan beter?
- Erop toezien dat in bijeenkomsten (bijbelstudiegroepen, clubwerk, vieringen) zo nu en dan gebruikgemaakt wordt van activiteiten en werkvormen die bewustwording over veiligheid bij de gemeenteleden, van oud tot jong, vergroot.

Regelmatig terugkerende communicatie met alle betrokkenen zoals de kerkenraad, kerkelijke functionarissen en de gemeente is hierbij van groot belang. Alle mensen met een kerkelijke functie zijn verantwoordelijk voor het zuiverhouden van de relatie met het gemeentelid waarmee zij vanuit hun functie een relatie hebben. Zij dienen zich daarvan

---

¹ Het Meldpunt Seksueel Misbruik in Kerkelijke Relaties is een initiatief van de Christelijke Gereformeerde Kerken, de Nederlands Gereformeerde kerken, de Gereformeerde Kerken Vrijgemaakt en de Hersteld Hervormde Kerk.

bewust te zijn. We willen daarom het onderwerp veiligheid in de kerk jaarlijks op de agenda zetten, minimaal bij de kerkenraad en de leiding van de kinderclub. Hiervoor zullen verschillende werkvormen zoals situatieschetsen worden ingezet.

III. Preventie

De kerk dient een veilige plaats te zijn. Sterker nog: als je ergens veilig moet kunnen zijn dan is dat in de kerk, binnen de eigen gemeente. Preventie van seksueel misbruik is daarom onze hoogste inzet. Preventie dient de kerk en daarmee de Heer van de kerk.

Veiligheid in de gemeente ontstaan door veilig en open met elkaar om te gaan. ICF Utrecht wil zo'n veilige kerk zijn en zich daarom committeren aan bijbehorende maatregelen. De belangrijkste preventiemaatregelen in de ICF:

- Benoeming van vertrouwenspersonen die zichtbaar zijn voor gemeenteleden, laagdrempelig te benaderen en functioneren als 'ambassadeur' voor veilige gemeente en veilig jeugdwerk
- Gedragscode en omgangsregels: opstellen van gedragscode voor kinderwerk en pastorale bezoeken.
- Zorgvuldige selectie van vrijwilligers, met name kinder- en jeugdwerkers, mensen van het gebedsteam, vertalers en mensen die pastorale bezoeken afleggen. Dit betekent concreet:
  - o Namen van geïdentificeerde vrijwilligers worden aan de kerkenraad voorgelegd en deze vrijwilligers worden door de kerkenraad officieel aangesteld.
  - o Committeren aan en bespreken van relevante gedragscode
  - o Aanvragen van Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) door vrijwilligers en beroepskrachten die werken met minderjarigen en mensen in een kwetsbare positie

NB. Voor predikanten is een door de synode vastgestelde gedragscode, deze geldt al voor hen. Deze is terug te vinden op <https://cgk.nl/project/klachten/>

IV. Interventie

We vinden het als ICF Utrecht belangrijk dat als er iets misgaat of mis lijkt te gaan tussen leidinggevenden en jongeren of tussen mensen met een kerkelijke functie (b.v. ambtsdragers) en gemeenteleden, dit gemeld wordt. Er kan een ingewikkelde situatie ontstaan waarbij allerlei belangen en loyaliteiten door elkaar kunnen gaan lopen. Juist dan is het belangrijk goede keuzes te maken waarbij aan alle betrokkenen zoveel mogelijk recht wordt gedaan en niet nog meer schade ontstaat. Binnen de Christelijk Gereformeerde Kerken waar ICF Utrecht onder valt, zijn afspraken gemaakt met betrekking tot de veiligheid in de kerk, preventie en een adequate afhandeling van klachten. Daarvoor zijn diverse documenten opgesteld, waaronder:

1. Het [protocol](#) voor gemeenten die geconfronteerd worden met misbruik in kerkelijke relaties
2. De [Klachtenregeling](#) van de GKv, CGK, NGK en vGKNK

Zie hiervoor ook: <https://cgk.nl/project/klachten/>

V. (Na)zorg

Na een uitspraak van de klachtencommissie is het van belang om rekening te houden met de gevolgen voor het slachtoffer, de dader en de gemeente en zorg te dragen voor

goede (na)zorg. Door de CGK, GKV en NGK is de [Handreiking voor kerkenraden](#) en de bijlagen opgesteld. Voorbeelden hieruit zijn:

- In preek en liturgie rekening houden met slachtoffers van machtsmisbruik of andere misstanden (woordkeuze in gebeden, liedkeuze).
- Nazorg en pastorale zorg geven aan slachtoffers van grensoverschrijdend gedrag in de gemeente.
- Nazorg en pastorale zorg geven aan daders van grensoverschrijdend gedrag in de gemeente. Dit kan niet dezelfde persoon zijn die het slachtoffer begeleidt.

Sommige gemeenteleden zijn slachtoffers of daders van incest, huiselijk geweld, vormen van machtsmisbruik en bedreigende situaties in het werk (ambulancepersoneel, militairen, politie, werkenden in de zorg en hulpverlening) of elders of van criminaliteit. Wij willen dat ook zij zich in de gemeente veilig voelen. Zij willen gehoord, gezien en erkend worden.

VI. Communicatie

Communicatie over het beleid vindt plaats tijdens de zondagse diensten, tijdens gemeentevergaderingen/bijeenkomsten van taalgroepen, tijdens bijeenkomsten van de kinderwerkers en tijdens het overleg van de coördinatoren in de gemeente. Hiervoor is de flyer 'De kerk, een veilige plaats!' ontwikkeld en verspreid in het Nederlands, Engels en Farsi. Aan de Arabische versie wordt nog gewerkt.

In de gemeentegids zal een stukje over de vertrouwenspersoon worden opgenomen. De informatie op de website (zie: <https://www.icf-utrecht.nl/over-ons/>) zal up-to-date gehouden worden. Dit betreft bijvoorbeeld de naam en contactgegevens van de vertrouwenspersoon. Daarnaast zal het voorliggende beleidsdocument toegevoegd worden aan de website.

VII. Vasthouden van beleid

Het vasthouden van beleid is belangrijk. Dit doen we door bovenstaande activiteiten. In de jaarlijkse bijeenkomst met de kerkenraad zal beleid worden geëvalueerd, zo nodig bijgesteld en zal tevens het jaarplan voor het komende jaar worden vastgesteld.

Het Meldpunt Misbruik informeert vertrouwenspersonen en biedt trainingen aan. Dit helpt om het beleid op de agenda te houden en aan te scherpen.

Elke persoon die klachten of signalen heeft van ongewenst gedrag of seksueel misbruik door een kerkelijke functionaris kan (eventueel anoniem) ook terecht bij dit meldpunt voor advies en begeleiding bij eventueel verdere stappen.

Website: www.meldpuntmisbruik.nl

Utrecht, februari 2020

Annex 1 Definities

Definitie seksueel misbruik

Het Meldpunt Misbruik verstaat onder misbruik iedere uitging van verbaal, non-verbaal of fysiek gedrag, opzettelijk of onopzettelijk, gewenst dan wel ongewenst, in de vorm van seksuele handelingen en of seksueel getinte toespelingen door een kerkelijk functionaris.

Definitie kerkelijk functionaris

Een kerkelijk functionaris is een man of vrouw die uit hoofde van een kerkelijk ambt, of uit hoofde van een aanstelling door een kerkelijke vergadering in een niet-ambtelijke kerkelijke functie, of uit hoofde van een aanstelling in een bijzondere functie voor groepen van gemeenteleden, binnen een gemeente een positie bekleedt die wordt gekenmerkt door het genieten van vertrouwen en het dragen van verantwoordelijkheid, en die vanuit die positie relaties kan aangaan en onderhouden met gemeenteleden en anderen.